ئێمە چی دەکەین لە ئیتالیا؟ … نیهاد جامی

ئەو وتارە هەر لە سەرەتاوە دەیەوێت قسە لە دوو چەمکی گرنگی کۆمەڵایەتی بکات، هەوڵێکی کۆمەڵناسانەیە بۆ پێوەندی نێوان کولتوور و شوناس، بۆیە لەڕێی قسەکردن لەو ئێستەیەی کە ئێمەی پەنابەری کورد لە ئیتالیاین، دەبێت قسە لە کۆی ئەو پێکهاتە کولتوورییە بکەین کە ئێمە بۆ کولتوورێك جێ دێڵین و کێشەی شوناس لە مانا کولتوورییەکەیەوە دەکەین بە مانایەکی فرەکولتووریی. ئەوەش کارێکە پێویستی بە گەڕانەوەیە بۆ ناو جومگە و پێکهاتە ژیانییەکانی ئێمە لە کۆمەڵگەی کوردیدا.
دواتر قسەکردنە لەوەی «ئێرە» وەك شوێنی دووەم کە لەناو کەمپێکی پەنابەریی لەگەڵ کولتووری جیاواز بازنەیەك بۆ ماناکانی شوناس دەخوڵقێنین، بێئاگا لەوەی ئێمە لەناو گەردوونێکی کولتووری شوێنین کە کولتوور و شوناسی ئیتالییە.
ئەو پرسیارەی پێمان دەڵێت «ئێمە چی دەکەین لێرە؟» پرسیارێکی زەمەنییە لە شوناس، پێوەندییەك دەخوڵقێنێت لە نێوان «ئێرە» و «ئەوێ» بە واتای دوو شوێن وەك دوو ڕووبەری جیۆگرافی و کولتووریی، کە دەبنە تەوەری سەرەکی قسەکردنی ئێمە، ئەوانیش «کوردستان» وەك نیشتمانی ئێمە، «ئیتالیا» وەك نیشتمانی تاراوگە. لەو کاتەدا شوناس و کولتوور ئێمە ڕووبەرووی پرسیارە ئەخلاقییەکانمان دەکاتەوە. لە نێوان زەمەنی هەنووکەیی و زەمەنی یادەوەریدا، ئەوەش قسەکردنە لە دوو مرۆق، ئێمە وەك کورد و ئێوە وەك ئیتالی، لە نێوانی ئێمە و ئێوە مرۆقی ڕەشپێست و زمان و کولتوور جیاواز و بیرکردنەوەی جیاواز بوونی هەیە، لێرەوە قسەکردنی ئێمە لەو بابەتە دەنگی خنکێنراوی منی کوردییە بۆ ئێوەی بە ئێمە نامۆ.

چەمکی ئێمە وەك کورد پێکهاتەی کۆمەڵگەیەکی بێ نیشتمانین، ئێمەیەك کە لە بوونەوە بەسەر وڵاتەکان دابەش بووین، شەڕی ئێمە شەڕی مانەوەیە ترسە لە ونکردنی شوناسی کوردبوون، لەگەڵ سەرهەڵدانی ئاینی ئیسلام، کوردستان ئەو شوێنەیە کە ڕووبەرووی لەدەستچوونی شوناس دەبێتەوە، فتووحاتی ئیسلامی کە بە جیهاد ناسراوە، لە پەلاماردانی بۆ وڵاتانی وەك ئێران و عێراق، ئێمەیشی بەر ئەو هێرشانەیان خست، هەڵبەت ئێمە وەك فارسەکان ئاگرپەرست بووین و پێغەمبەرێکمان هەبوو ناوی “زەردەشت” بوو، کتێبە ئاسمانییەکەشمان

ناوی "ئاڤێستا" بوو، جیهادی ئیسلامی بەتەنیا کولتوور و شوناسیان نەسڕییەوە، بەڵکو کوردبوون وەك کارێکی شەیتانی سەیریان کرد.
ئێمە کە یادەوەریمان دەگەڕێنینەوە بۆ ئەو ڕۆژگارە، تێدەگەین هەر لە مێژووەوە ئێمە قوربانی دیدێکی ناسیۆنالیستین، بەهۆی نەبوونی دەوڵەت وەك شوناسی ئێمە، نەمانتوانی وەك تورکەکان ئیسلام بکەینە بەشێك لە گوتاری نەتەوەیی، خەلافەتی عوسمانی ئیسلامی کرد بە بەشێك لە دەسەڵاتی دەوڵەت، بەڵام ئێستەیشی لەگەڵ بێت، بۆ کۆمەڵگەی کوردیی، کورد بەشێکە لە پێکهاتی دەسەڵاتی ئیسلامی.

ئێمە لە دنیایەکی لەو شێوەیەدا گەورە دەبین، دینێك هەیە دەبێت فێری زمانەکەی بین، دەوڵەتێك حوکممان دەکات دیسان دەبێت فێری زمانەکەی بین، لێرەوە زمانی عەرەبی ئەو زمانەیە لە خۆشەویستیمانەوە نییە کە فێری دەبین، لە ترسی دنیا و قیامەتە.
ترس لە دنیا دەبێت لە عێراقی هەشتاکان فێری بین تا بتوانین لە ناوەندەکانی خوێندن دەربچین و لە فەرمانگەکان کارەکانمان بەڕێوە بچێت، کاتێك دەکرێین بە سەرباز بۆ ئەوەی نەبین بە گاڵتەجاڕ وەك ئەوەی کوردیی زمانێك نییە کەس قسەی پێ بکات، لێرەوە لە تەواوی دامەزراوەکانی دەوڵەت ئێمە زمانێکمان هەیە کە شوناسی ئێمەیە، کار لەسەر سڕینەوەی دەکەن، دژەگوتاری ئێمەیش وا دەکات توندتر بەدرێژایی مێژوو لەگەڵ سروودە نیشتمانییەکەمان هێزی بەرەنگاری و داکۆکیمان توندتر بێت، کاتێك سرودە نیشتمانییەکەمان دەڵێت «کەس نەڵێت کورد مردووە.. کورد زیندووە».

ترس لە مردن و خەونی زیندوویەتی دوالیزمی ژیانی کۆمەڵایەتی ئێمەن، دەمانەوێت نەمرین و زیندوو بین، لە هەمان کاتدا شەڕ دەکەین لەپێناو ئەو ژیانە کە شەڕی شوناسی کوردبوونە، شۆڕشی کوردی خەونی زیندوویەتی ژیان و داکۆکیکردن و بەگژداچوونەوەی مەرگە، چەکداری ئێمە کاتێك بە «پێشمەرگە» ناسراوە، واتە لە پێشەوەی مەرگە. ئەو دەیەوێت بمرێت لەپێناو ژیاندا، وەك چۆن بۆ زیندوویەتی دەبێت دوژمنەکەی بکوژێت، شۆڕشی ئێمە خاڵی نەبوو لە دروشمی «بەعسی بکوژە تا کورد بژی» دەشێت ئەو ڕستەیە بۆ ئەمڕۆ ماناکانی فاشیزم بەرجەستە بکات، بەڵام بۆ ڕۆژگارێك بۆ مرۆڤی کوردیی لووتکەی شۆڕشگێڕیی بوو.
شۆڕشی کوردیی کە بە دەسەڵات گەیشت لەلایەن ئێمەی نەوەی نوێ ڕووبەڕووی ڕەخنە بووەوە، بەهۆی ئەو هەموو توندوتیژییەی بەناوی ئازادی ئەنجامی دا، ژنەکان بەناوی شەرەف کوژران، حزبە ئیسلامییەکان سەردەمێکی ترسناکیان خستە ڕوو، سەرەتا لە کوشتنی

ڕۆژنامەنووس و کۆمۆنیستەکانەوە دەستیان پێ کرد، دواتر گرووپی توندڕۆیی وەك جوندولئیسلام تا دەگات بە فۆڕمە داعشییەکەی.

ئێمە کە ڕەخنەمان هەبوو.. ئیتر تێدەگەیشتین کوردبوونمان لە بەردەم زەوتکردنی شوناسە، کولتوور چ مانایەکی بۆ ئێمە هەبوو؟ ڕەنگە ئەوە سەرەتایەك بێت بۆ تێگەیشتن لەوەی ئێمە بۆ لێرەین؟ بەڵام جارێ زووە بۆ ئیشکردن لەسەر ئەو پرسیارە.
باشتر وایە لەسەر سەفەرکردنی مرۆڤی کوردیی هەڵوەستەیەك بکەین، کە هەمیشە سەفەر هەوڵێك بووە بۆ دەربازبوون لە شوێن، ئەزموونی سەفەر لە ژیانی کوردیدا مێژوویەکی کۆنی نییە، پێوانە بە کولتوورەکانی تر. ئەزموونێکی نوێیە، هەوڵەکانی لەگەڵ سەرەتای سەدەی بیستەم دەست پێ دەکات، پێش ئەو مێژووە سەفەر بەتاك و تەرا دەردەکەوێت، سەفەری شاعیرێکی کلاسیکی وەك حاجی قادر سەفەری مرۆڤێکی دوور لە نیشتمانە، زمان وەك کولتوور کێشەی شوناس لە نیشتمانی دووەمیشی ون ناکات، بۆیە شیعری ئەو شاعیرە هەوڵدانە بۆ داکۆکیکردن لە شوناس.
سەفەری مرۆڤی کوردیی لە هەشتاکانی سەدەی بیستەم ڕەوتێکی فراوانتر بەخۆیەوە دەبینێت، کاتێك مرۆڤەکان دەچنە ناو شۆڕش و لەوێوە لەڕێی ئێرانەوە سنوور و سنوور دەبڕن تا بگەن بە خۆرئاوا، بەڵام ئەو سەفەرە نەبووەتە دیاردە تا سەردەمی حوکمڕانی کوردیی لە سەرەتای نەوەتەکانی سەدەی بیستەم، کە دەسەڵاتی شۆڕشی کوردیی ڕووبەڕووی نائومێدی کردینەوە، بۆیە لەو ڕۆژگارەوە تا ئەمڕۆ مرۆڤەکان لەو ڕێیەوە بە دەریا و بە وشکانی و بە ئاسماندا، خۆیان تاقی دەکەنەوە. کەم نین ئەوانەی لەو ڕێیەدا مردن و ماڵباتەکانیان پارەیەکی زۆریان خەرج کرد تا تەرمەکانیان بەرنەوە نیشتمان.

ئێمە کە لە نیشتمانی خۆمان دێینە دەرەوە، هیچ شتێکی ئەوێمان بەدڵ نییە، وەك چۆن وێنەی بەهەشتێکمان بۆ خۆرئاوا هەیە، ئاواش وەك دۆزەخێك سەیری نیشتمان دەکەین، کاتێکی زۆرمان پێویستە تا تێبگەین نە نیشتمان دۆزەخ بوو، نە خۆرئاوا بەهەشت. ئێمە لە نێوانی ئێرە و ئەوێ تیا ماوین، تازە ناتوانین بگەڕێینەوە ماڵەکانمان، ئێمە کە ئێستە کولتوور و زمانی تر دەبینین، زیاتر داکۆکی لەوە دەکەین ئەو هەموو ساڵە بۆ ڕازی بووین ئاوا خراپ بژین؟ لە هەمان کاتدا ژیانی خۆرئاواش ئومێدێکی تێدا نییە، هێندە هەیە لە نائومێدییەکانی ئەوێ باشترە.

خۆرئاوا بۆ مرۆڤی کوردی دەرگەی چوونە ناوەوەی ژیانە، دەست پێکردنەوەیەکە وەك لەدایکبوون وایە، هەموو سەختییەك قبووڵ کراوە لەڕووی کاری سەخت و فێربوونی زمان و ئاشنابوون بە کولتووری

ئەویتر، ئێمە بۆ ویستی خۆمان دەکەوینە ناو وڵاتەکانەوە، هەندێك جاریش بەپێی بەرنامەیەکی داڕێژراو کە پارەیەکی زۆر خەرج دەکەین تا بگەین بەو شوێنەی دەمانەوێت، یەکەم وڵات کە دەمانگرێت، لێدانە لە خەونەکانمان، پەنجە مۆرمان پێ دەکەن ئیتر بچینە هەر وڵاتێکی تر دەمانگەڕێننەوە ئەو شوێنە.
ئێمە هەرگیز ناتوانین لە پەنجەمۆر دەرباز بین لە وڵاتێك پەنجەمۆرت پێ دەکەن، ئیتر دەبی بە کۆیلەی ئەو شوێنە، ئەگەر بە فێڵکە بێین، بۆ ڤیزە دیسان پەنجەمۆرمان پێ دەکرێت، ئیتر ئێمە بچینە کوێ؟ پەنجەمۆرمان پێ دەکەن، کە دەشمێنینەوە مافی پەنابەریمان پێ نادەن.

ئەگەر لێرەدا زمانی نووسین ئاستی وتار جێ دێڵێت، هۆکارەکەی ئەوەیە زمان لەو ساتەدا گوزارشت لە خەمی مرۆڤی پەنابەریی دەکات، ئەوە قسەی ڕۆژانەی مرۆڤگەلێکی ناو کەمپەکانی ئەوروپان، ئەو شوێنەی سەرەتا وەك بەهەشت وێنا دەکرێت، دواتر وەك وێستگەی سزا پەنابەری تێدا کۆنتڕۆڵ دەکرێت. خۆرئاوا بۆ ئێمە بەئاگاهاتنەوەیە لەڕووی ناشیرینی خەون و خێرا خەون ئەو ڕووە فانتازییەی لە دەست دەدات، شارەکان وەك ئەوەی لە خەیاڵی ئێمەن، لە بونیادی جیۆگرافی خۆیاندا هەرگیز ئەو ڕووە جوانەیان نییە، ڕووە جوانەکەیان دەبێتە فۆڕمێك بۆ ترس و سزا، بۆ ئێمە بورجی ئیڤڵ چیتر ئەو شوێنە نییە خەونمان پێیەوە بینی وێنەیەکی بە تەنیشتەوە بگرین، ئیتر ترس لە گرتن و بێ شوناسی ئیڤڵ لێمان دەبێت بە قەڵای باستیل.

ئێمە لەو کاتانەدا دبلنمان دێتەوە پێش /پەیماننامەیەی ئەوروپا بۆ پەنجەمۆری پەنابەر/، ئەوکاتە لە بەردەمی چەندان هەڵبژاردنداین خراپترینیان ئەوەیە ڕازی بین بمانگەڕێننەوە شوێنی پەنجەمۆر لێکراو، لە زۆرترین حاڵەتدا دەمانێرنەوە کوردستان، یا ئەوەتا خۆمان داوای دیپۆرتکردن بکەینەوە، ئەوانە بۆ مرۆڤی کوردیی لووتکەی نائومێدین، تاکە هەڵبژاردەیەك لە بەردەم ئەو مرۆڤەدا دەمێنێتەوە، تەنیا وڵاتی ئیتالیایە، بۆچی ئیتالیا؟
بۆ ئەوەی وەڵامی ئەو پرسیارە بدەینەوە، پێویستە کەمێك ئارامگر بین و قووڵتر لەسەر چەمکی شوێن قسە بکەین، چونکە بۆ ئێمە دوو تێگەیشتن هەیە بۆ شوێن، ئەوانیش ئیتالیای بەر لە سەفەر و ئیتالیای دوای سەفەر. ڕاستە ئەوەی دووەمیان مەبەستی سەرەکی ئەو نووسینەیە، بەڵام قسەکردن لەوەی دووەم بابەتێکی ناتەواوە، بەبێ قسەکردن لە ئیتالیای بەر لە سەفەر، ئەو وڵاتەی بەر لە سەفەر ئێمە چۆن سەیری دەکەین؟ ڕوانینمان بۆ ئیتالیا چییە؟ ئەوە پرسیارێکە،

ئێستە لەسەری دەوەستین.

بۆ ئێمەی ئەو نەوەیەی لەناو بێشكەداین كە شۆڕشی كوردیی لە حەفتاكانی سەدەی بیستەم شكست دێنێت، بەو شكستە دەوڵەتی عێراق بەهێزتر دەبێت، بەهێزبوونێك شەڕ لەگەڵ ئێران ڕادەگەیەنێت، شەڕ هەڵدەگیرسێت و ئێمەی منداڵانی شەش ساڵە تازە چووینەتە یەكەم پۆلی خوێندن، ڕۆژانە بە ئاسمانەوە فڕۆكەكانی ئێران دەبینین، لە تۆڵەی بۆردمانەكانی عێراق، ئەوانیش شارەكان بۆردمان دەكەن، لەو ڕۆژگارەدا دوو كەناڵی تەلەڤزیۆن هەبوون، یەكێكیان فەرمی و بە زمانی عەرەبی بوو، ئەویتریشیان بە كوردی بوو، هەردووكیان سەربە دەوڵەت بوون، دیمەنی جەنگ و وتارەكانی بەعس و شەوانیش فیلمی جەنگییان نیشان دەدا. ئەو فیلمانەی لەبارەی جەنگی جیهانی بوون، ئەوەش بۆ ئەوە بوو هەمیشە جەنگ لەگەڵمان بێت.

فیلمێكی ئیتالی هەبوو باسی لە قارەمانێتی سێ سەرباز دەكرد كە چۆن دەگەڕێنەوە ئیتالیا و وڵاتەكەیان ڕزگار دەكەن، یەكێك لە سەربازەكان عاشقی كچێك دەبێت بەناوی “دانێللا”، كاتێك كچەكە دەكوژرێ، لە تۆڵەی ئەودا، سەربازەكە شەڕێكی گەورە دەكات و سەرەنجام خۆیشی دەكوژرێت. دواتر كە سەردەكەون میدالیای ئازایەتی دەدرێ بەو هاوڕێیەیان كە ماوەتەوە، ئەویش لەسەر مەزاری هاوڕێ كۆچكردووەكەیان دایدەنێت.
یەكەم وێنەی ئیتالیا بۆ ئێمە هاوكات لەگەڵ ئەو فیلمەدا، بردنەوەی جامی جیهانییە لەلایەن ئیتالیاوە لە ساڵی 1982، بەتایبەت هەردوو یاریزان “باولۆ رۆسی و دینەزۆف” بۆ ئێمەی منداڵ دەبنە سیمبۆلی یاریزانی سەركەوتوو.
ئەو دوو وێنەیە بۆ ئیتالیا لەگەڵ گەورەبوون گەشە دەكات، بەتایبەت ئێمەی ئەو نەوەیەی لە رێی خەیاڵ و هونەرەوە دنیامان بینیوە، بۆیە كەوتینە شەیدای سەیركردنی فیلمەكانی سۆفیا لۆرین و ئۆرنێللا موتی، بەتایبەت فیلمی «سێ چیرۆك لە ئیتالیا» وایكرد لە تەكنیك و هونەرێكی بەرزی سینەما تێبگەین، ئەوەی پێشتر لای فیلینی و پازۆلۆنی بینیبوومان، لەو فیلمە دنیایەكی تر بە واقیعی ئیتالی دەبەخشێت. ئەو سینەمایە بۆ ئێمە هەمیشە وێنەی هونەرێكی باڵا بوو، بەتایبەت لە ئاشنابوونمان بە فیلمەكانی تۆناتۆری و بەتایبەت فیلمی «سینەما پارادیسۆ» ئەو ئیتالیایە بۆ ئێمە واتا سینەما و شانۆ، بۆچی شانۆ؟

لەبەر دوو هۆكاری گرنگ، یەكەمیان بەهۆی ئەو تەكنیكەی كە براندیللۆ دۆزییەوە لە شانۆنامەی «شەش كارەكتەر بەدوای

نووسەرەکەیان دەگەڕێن». بەڕوای ئێمە ئەو شانۆنامەیە کاریگەری لەسەر تەواوی درامای نا ئەرستۆیی هەیە. بیرمان نەچێت لە ئاستی ڕۆماندا نەك تەنیا وەك تێکستی ئەدەبی، بەڵکو وەك خەونی مرۆڤ «ئیتالیۆ كالفینۆ» دنیابینییەکی تری بەئێمە بەخشی و سەرەتا بە ڕۆمانی «شارە نەبینراوەکان» دەمانکات بە هۆگری خەونی بینینی ئەو شارە نەبینراوانەی لە ڕێی گەڕیدەکانەوە پێی ئاشنا دەبین و لە خۆمان دەپرسین: شارە نەبینراوەکانی كالفینۆ ئیتالیایە؟ بەڵام ئێمە چۆن دەگەینە شارە نەبینراوەکانی ئەو ڕۆمانە؟ ئەوەی ئەو ڕۆماننووسە دەیکاتە خەیاڵ، ئێستە چیتر بۆ ئێمە شارە نەبینراوەکانی كالفینۆ نەبینراو نییە و تێیدا دەژین.

كالفینۆ و تۆناتۆری دوو مرۆڤن خەونی سەفەر و خەیاڵیان تێدا دروست کردووین، بۆ هەر ڕۆشنبیرێك کە لە ئیتالیا بێت، کاتێك دەسەڵاتی ئیداری لێی بپرسێت: بۆ هاتوویت بۆ ئیتالیا؟ دەتوانین خێرا بڵێین «قوربان بۆ بە ئێمە دەڵێن بە تۆناتۆری و كالفینۆ بڵێن»

پێ نەخستنە سەرزەوی لە ئەدەبیاتی ئیتالیدا بابەتێکی گرنگ و جێی تێڕامانە لەلایەك كۆزیمۆی پاڵەوانی ڕۆمانی «باڕۆنی سەر دارەکان»ی ئیتالۆ كالڤینۆ کە دەچێتە سەر درەختەکان و نایەوێت بێتەوە سەرزەوی، لەلایەکی تر پاڵەوانی فیلمی «ئەفسانەی ١٩٠٠»ی تۆناتۆرێ لە دەریا لە دایك دەبێت و تا مردنیش نایەتە سەر زەوی، ئێمەیەك کە لەسەر زەوی بێزار بووین، دەمانەوێت وەك كۆزیمۆ بین، بۆ ئەوەی وەك كۆزیمۆ بژی، تاکە ڕێ ئیتالیایە.

هۆکارێکی تریش لە ناوەڕاستی نەوەتەکان کاتێك سەتەلایت دێتە شارەکانمانەوە، لە رێی كۆمەڵە کەناڵی رای سات بە تایبەت کەناڵی دووی ڕای سات کە تایبەت بوو بە شانۆ و بالێ، ئاشنا دەبین بە هەوڵی ناتەبایانەی شانۆ، کە کاتی خۆی لە وتارێکدا بەدرێژی لەسەر ئەو بابەتە وەستاوین، بەتایبەت لە شێوازی شانۆی جەستەیی.

ئیتالیای بەر لە سەفەر ئەو وێنە هونەرییەیە بۆ ئەوەی رۆژێك بیر لەو خەونە بکەینەوە کە بگەینە ئەوێ، بۆچی بچینە ئیتالیا؟ ئیتالیای چی؟ ئێمە لەوێ پەراوێزیش نابین، ئەوە پرسیاری ئێمەیە لە خەونبینین بە سەفەر و کارکردن لە بواری هونەری لە وڵاتێکی ئەوروپاییدا.

ئێستە تۆی خوێنەری ئیتالی دەپرسیت: بەڵام ئێستە لە ئیتالیان؟ ئەو پرسیارە دەمانهێنێتە سەر ئیتالیای دوای سەفەر، ئەو وڵاتەی وەك پەنابەر دێینە ناوی، بەڵام بە ویستی خۆمان نایەین، نەك لەبەرئەوەی ئارەزووی ناکەین، بەڵکو ئەوە خەونێکی دواخراوە،

کەوایە ئێستە ڕووبەڕووی ئەو پرسیارەمان دەکەنەوە: ئەی بۆ هاتن بۆ ئیتالیا؟
خۆرئاوا وەك شوێنێك ڕووبەڕووی نائومێدیمان دەکاتەوە، سەرسامبوون بە کولتووری ئەویتری خۆرئاوایی کە مانایەك بۆ ئازادی وەك پڕۆژەی بوون هەڵگرتبێت، ئێمە دەخاتە بەردەم پرسیاری منی خۆرهەڵاتی دەمەوێت ئیتر لە خۆرئاوا بم، بەڵام ئەوە خۆرئاوایە بەشێوەی خۆی تووشی نائومێدیمان دەکات، دەرگەکانمان بە ڕوودا دادەخات «مەنفەزێك کە ڕەنگی ئومێدی تێدا مابێت، ئیتالیایە»

ئەوە دەیالۆگی ڕۆژانەی ئێمەیە، لە لووتکەی نائومێدییەکانمان، تروسکاییەك لەو شوێنەوە بەخۆمان دەبەخشین، دەمانەوێت لە نێوان گەڕانەوە بۆ ناو ماناکانی داخران لە وڵاتی خۆمان و وەرگرتنی مافی پەنابەریی لە ئیتالیا، خۆمان بگەیەنین بە بڕیاری کۆتایی. لەو ساتەدا دەزانین کە هاتینە دەرەوە لە نیشتمان بە دەگمەن لە ئێمە بیرمان لە ڕزگاربوون کردەوە وەك پڕۆژەی ئازادی، بەڵام هەمیشە مرۆڤی بیرکەرەوە گومان دەکات بۆ ئەوەی بیر بکاتەوە. دەشێت گومان پڕۆژەیەك نەبێت هەموومان هەڵگری بین، بەڵام بۆ ئێمەی خاوەن پڕۆژەی گومان، گەڕانەوە بۆ نیشتمان واتە گەڕانەوە بۆ ناو دیلیەتی، مانەوە لێرەیش ئازادبوون و ئاشنابوون بە کولتووری ئەویتری خۆرئاوایی.
کولتوور شتێك نییە مرۆڤ وێنەیەکی کۆنکرێتی بۆی هەبێت، کولتوور وەك کۆمەڵناسان ئاماژەی بۆ دەکەن بریتی نییە لە ڕابردوو، کولتوور ساتەوەختێکی زیندووە لەگەڵمان دەژیی، کەواتە کوردبوون بریتییە لە کۆی یادەوەری و ئێستەی ئێمە. دەمانەوێت بەسەر خۆماندا بکرێینەوە، وزەی شاراوە و خنکێنراو لە کولتووری نوێدا زیندوو بکەینەوە، ئەوەش ڕزگارکردنی شوناسە لە مانایەکی دەستنیشانکراو کە لە نیشتماندا مانایەکی فۆلکلۆریمان پێ داوە. لەناو کولتووری ئیتالی دەیبەینە ناو فرە کولتوورییەوە، بۆیە مرۆڤی کورد مرۆڤێکە کە لێرەیە دەیەوێت ببێت بە بەشێك لە کولتوور و شوناسی ئیتالی، چونکە ئیتر نیشتمان بریتییە لەو خاکەی تێیدا دەژین، نەك ئەو خاکەی تێیدا لە دایك بووین.
کەواتە «کوردستان» وەك نیشتمانی ئێمە، «ئیتالیا» وەك نیشتمانی تاراوگە، دەچنە ناو پرۆسەیەکی هاڕمۆنییەوە، ئەوە بەریەککەوتنی دوو کولتوورە لەپێناو خوڵقاندنی ئێستەی ئێمە، ئێستەیەك پرسیاری زەمەنیمانە لە شوناس، کە کولتوورەکان دەبنەوە شوناس بۆ ئێمە، ئێمەیەك کە لێرەین و دەمانەوێت چیتر مرۆڤی کەلەپووری نەبین کە زادەی ڕابردوویەك بین، نەریت چەندە ئێمە دروستمان نەکرد، هێندەش

بەهۆی زەبروزەنگی ئاینی بۆمان هێَنرا، ئیتر ناتوانین لەوێ بین، کێشە لە چۆنیەتیی ژیان و دۆخی ئابووری و برسیەتی نییە، کێشەکە لە نەبوونی ئازادییە وەك فیكر و بیرکردنەوە، لەوێ ناتوانین ئازاد بین و وزەکانمان بخەینە ناو پڕۆژەی گومان و پرسیار، لێرەبوونمان گەڕانە بەدوای پرسیار و خوڵقاندنەوەی شوناسە وەك مرۆڤێکی گەردوونی.

لەبەردەم منداڵ پاریَزاندا جەستەی خێزانەكەی لە خۆێن هەڵكێشا …ریبوار عارف

زۆرێکمان کەمانیشتەکەی سەرەوە دەخوێنینەوە، دەستبەجی بیرمان بۆ لەخۆین هەڵکێَشانی جەستەی ژنان دەچێت لە کوردستان. بەلام نا بەهەڵەدا مەچن ئەمە نە کوردستانەو نەتەنیا شێوازی ستەم و زەبروزەنگیشە دژ بە ژنان؛ بەڵکو لەڕستیدا تەنیا یەکێکە لەو نموونانەی کە لە جەرگەی ولاتانی ئەوروپادا بەرۆکمان دەگریت. کە بەدڵنیای تێروانین وبیرکردنەوەمان بۆ ئەم جۆر□ □وداوانە کاردانەوەی جیاواز بەدوای خۆیدا دێنێت، بەلام ئەوەی لەهەموویان نامۆترو ناشیرینترە، هەوڵی شاردنەوەی حالەتەکانە بەبیانوی لەچەشنی □حەیای کورد چون و باسی خۆمان نەکردن□ یان هەر قۆڕیاتێکی تری لەم شێوە…کاتێک هەریەک ل□ ئێمە لەم ولاتانەدا دەستوپەنجە لەگەل □وداوگەلێکی لەمجۆرە نەرم دەکەین ئەوکاتە زیاتر قولای شەرمەزاربوونی ئەو ڕەوشتانە دەرکدەکەین و لەو ڕاستیە باشتر حلی دەبین کە نا بێ هیچ شتێک بێتە پاساوی پەردەهەڵنەماڵین لەم کردەوە دڕندانە. ئاخەر کوشتنی دەیان ئینسان بەهۆی نامۆسپەرستی ودواکەوتویەوە کەبووتە یەکێک لە قێزەونترین ئەو حالەتانەی کە بەداخەوە کۆمەڵگای ئێمەی وەک ئینسان کوژو بەتایبەت ژن کوژ پێدەناسریتەوە، کەواتە چ جوانیەک لەپشت شاردنەوەی ئەم کردەوانەدایە. دیارە ئەو نەریتگەلە نائینسانیە تەنیا بە ژن کوشتن ونامۆسپەرستی ناوەستێتەوە، بەڵکو کۆمەڵێک کردەوەی ناشارستانیتر هەیە کە سیمایەکی یەکجار دزیوی بە کۆمەلگای ئێمە داوە ک□ نا بێ

بەدەنگبین لەئاستیاندا. با لەرەدا ئاوڕ لە چەند حالەتەکی دیاریکراو بدەینەوە..

ڕووداوەکانی ئەم دوایانەی فینلاند!

چوار مانگی ڕابردو 4 ڕووداو دەنگدانەوەیەکی گەورەی بەدوای خۆیداکێشا، کە سەرنجتانی بۆ ڕادەکێشم. یەکێک لەو حالەتانەی کە بێزاریەکی گەورەی بەدوای خۆیدا کێشا، لاقەکردنی کچانی مندالەی خوار 18 ساڵە لەلایەن پەنابەرانیکەوە کە تازە هاتوونەتە ئەم ولاتە، کە زیاتر بەشێوەی گرووپی لاقە دەکرین. با پێکەوە لەمبارەوە چاویک بگیرین بۆ دوو ڕووداودا کە دوو مانگ لەمەوبەر لەماوەی یەک هەفتەدا لە شارەکانی ئۆولو- هەلسینکی ڕوویاندا؛ کە ژمارەیەک پەنابەر هەڵدەسن بەلاقەکردنی چەند کچەکی مندال. بۆ لە بەرچاوگرتنی ئامادەبوونی پێشوەختی حزب و کۆمەڵە ڕاسیست و قەومپەرستەکان ئەم دوو حالەتە وەک بۆمبەکی تەوقیتکراو لەو کاتەدا کۆمەڵگای فینلاندی هەژاندو تەواوی دەزگاکانی ڕاگەیاندن و بیرورای گشتی تەنیەوەو تەنانەت کار گەشت بەوەی کە یاساورەسای تازەی دژ بە پەنابەران لە پەرلەمان بە دەنگ بگەیەنریت.

ئەم کردەوەیە سەرباری ئەوەی کەراسیستەکان باش قۆستیانەوە بۆ بەهێزکردنی خۆیان هاوکات دۆخێکی نەخوازراوی هێنایە گۆڕێ دژ بەپەنابەران و کاریگەریەکی نەرێی هەبوو لەسەر سەخترکردنەوەی بەدەستهینانی مافی پەنابەری. جگە لەمە کاری گەیاندە پەلاماردان وبریندارکردن وسوکایەتی پێکردن وئازاردانی پەنابەران. کە بەداخەوە لاقەکردنی مندالە لەم ولاتانەدا بەرچاوە. ئێستە بابینە سەر دیوەکی تری ئەم پەلامارو دەستدرێژیانە بۆ سەر ژنان، بەلام ئەم جارەیان ڕووی قسەمان نەک تەنیا لە هێرش و پەلامردانەکانی پەنابەران نیە بۆ سەر خەڵکی ئەم ولاتە، بەڵکو بەپێچەوانەوە قسەمان لەسەر ئەو پەلاماردان و دەستدریژیانە کە پەنابەران دەیکەنە سەر هاوسەرو هاوژین و خوشک و کچ و منداڵەکانی خۆیان. بەڵێ ڕەنگە زۆرەک لە ئێوە ئاگادارین کە دەیان جار ڕووداوی تراژیدی لەم ولاتانەدا بە بەهانەی نامۆسپەرستی ڕوویداوەو ژنان وکچان کراونەتە قوربانی کوژراون و دفنکراون و تەنانەت هەندێک جار حەوشەی مال و باخەکانی خۆیان کردوەتە گۆرستان بۆ حەشاردان و دفنکردنیانی جگەرگۆشەکانیان. لەم سالانەی ڕابردا ئەم حالەتانە خۆی گەیاندوەتە فینلاندیش.

چەند جارەک هەوڵەی کوشتنی سەرنەکەوتووی ژنانی پەنابەر بە بەهانەی ناموسپەرستی، چەند جارەک هەوڵەی گەڕانەوەی کچان بۆ وڵاتانی خۆیان

و لەوە بەشودانیان، تەنانەت بەشودانی منداڵانی ژێر تەمەنی ١٨ ساڵ و هەروەها خەتەنە کردنی کچان و دواتر دوو مانگیک لەمەوبەر کوشتنی ژنێک لەلایەن هاوسەرەکەیەوە لە شاری تامپرە… ئەمڕۆژانەش هەواڵی کوشتنی ژنێکی تر درا، کە بینیمان چۆن دایکی سێ مندال دەدرێتە بەر شالاوی چەقۆ بە مەستی کوشتن. بەداخەوە ئەم حالەتانەش نەک تەنیا باری دەرونی و ئەمنیەتی زۆریـَک لەژنانی پەنابەری دووچاری نیگەرانی گەورە کردوەتەوە، بەڵکو لەڕاستیدا دۆخێکی زۆر نەخوازراوی بەرهەمهیـَناوە. بەردەوام بوونی ئەم دیاریدە وەیشومە لەم ساڵانەی ڕابردودا بەشێوەیەکی زۆر چروپرتر بەرۆکی بە کۆمەڵگای فینلاند گرتووەو هەرچەند مانگ جارێک لەمبارەوە گوێ بیستی هەواڵێکی ڕاچڵەکێنەری هاوشیوە دەبین. زۆرێک لەرەو لەوە ئەم ڕووداوەیان قوستووەتەوە بۆ هێرشکردنە سەر پەنابەران و نیشاندانی ئەوەی پەنابەرانێک کە جەستەی خێزان و منداڵەکانی خۆیان خەلتانی خۆین دەکەن ئاخۆ نابنە جێگەی مەترسیەکی گەورەتر بۆ ئەم کۆمەلگایە. جێگەی خۆیەتی لەمبارەوە هەڵوێستێکی ڕۆشنتر لەسەر دواین ڕووداو بگرین.

ڕۆژی یەک شەممە بەرواری 3. 3. 2019 پۆلیسی هێلسینکی ڕایگەیاندن کە ژنێک لە بەردەم مندالپاریزان لەلایەن هاوسەرەکەی پیشویەوە (ح ا)ەوە دراوەتە بەر چەقۆ بەلام خۆشحالانە گیانی لەدەست نەداوە. هاوکات دەزگانی ئاسایش وپۆلیس وێنەی گۆمانلیکراوەکەی بلاوکردەوە بەمەبەستی دەستگیرکردنی ئەگەر لە فینلاندا مابێت. ئەمە لەکاتیکدایە کە پۆلیس دان بەوەشدا دەنیت کە ناوبراو پییشتر لە سالەکانی 2017 و 2018 سی جار سزادراوە، بەلام ئەم هەرەشەیە هەر بەردەوام بووە. پۆلیسی هیلسینکی دانی بەوەشدانا، ئەو کەسە بەپێی یاسا ڕێگە پێدراو نەبوو کە نزیکی هاوسەرەکەی پێشوی بکەوێتەوە. لەمەش زیاتر ئاماژەیان بەوەشکرد کە ئەم ژنە سێ مانگ پێشتر پۆلیسی ئاگادار کردوەتەوە لەوەی کە هاوسەرەکەی پێشوی واتە (ج ا) هەڕەشەی کوشتنی لێکردوە. بەلام بابزانین کە پۆلیس مامەلەی چۆن بووە؟

ئەم ڕووداوانەو مامەلەی پۆلیس …!

وەک ئاماژەمان پیکرد ((ج ا) سی جار سزادراوە، هەروەها دایکی سێ مندالەکە، سی جار پۆلیسی لە مەترسی هەرەشەکردنی هاوژینی پیشووی ئاگادار کردوەتەوە کە دواجار بە پۆلیسی ووتووە هەڕەشەی کوشتنی لیکردم! هاوکات ئەگەر سەرنج بدەین تەنانەت کاتیـَک کە ئەم کەسە دایکی ئەو سی مندالەی داوەتە بەر شالاوی چەقۆو بەسەختی بریندار

کردوە، پۆلیس ناو وینەی ناوبراو بلاو دەکاتەوە، بەلام پرسیارەکە ئەوەیە ئەگەر بەراستی ئەم حالەتە مەترسی بە سەر ئاسایشی فینلاند هەبووایە بەدەر لەهەر هەنگاوێکی ئەمنی تر کە دەیانگرتەبەر ئایا یەکێک لە گرنگترین کارەکان دەستبەجی ئاگادارکردنەوەی پۆلیسی ئەنتەرپۆل نەدەبوو بۆ دەستگیرکردنی ئەوکەسە ؟! لە راستیدا دیوەکی تری ئەنجامدانی ئەو کارە بەدواچوونی جدی پۆلیسی نیشان دەدات هاوکات دەستی تاوانبارانێک کورت دەکاتەوە کە ئاسان بیر لە دەرچوون و دەبازبوون نەکەنەوە لەو ولاتە؛ چونکە سەرئەنجام ڕوو لە هەرشوێنێکی جیهان بکەن دەیانهینەوە بۆ ئەم ولاتە. کەواتە ئەگەر پاراستنی گیانی هاولاتیان ئەرکی سەرشانی پۆلیسە ئەوا ئەرکی سەرشانیانە کە بەتەواوی مانا هاولاتیان لەهەر مەترسیەک و لەهەر ئەگەریک، بەجی هیچ جیاوازیەک بپاریزن! دیویکی تری مەترسی ئەمجۆرە خەمساردیەی پۆلیس و بەدوانەچوونی ووردو پێویست لەسەر هەنگاو بەهەنگاوی ئەم حالەتانە، تەنیا ژیانی ژنان ناخاتە مەترسیەوە بەلکو دەستی راستیست و نەژادپەرستەکانیش زیاتر ئاوەلا دەکات بۆ هیریشکردنە سەر پەنابەران و خارجیان بەگشتی.

ئەمە جگە لەوەی شینێک کە ڕاستیستەکان دەیکەن بە ئەوەنیە کە ئەمنیەت و ئاسایشی کۆمەلگا هاتووتە ژیر پرسیارو توندتیژی دژ بە ژنان پەرەی پێدەدرێت، بەلکو باسەکە دێتە سەر ئەوەی کە کچان و مندالانی فینلاندی لەلایەن پەنابەرانەوە لاقەکراون و توندوتیژیان لەبەرامبەردا ئەنجامدراوە. ئەگینا ئەوان بە تەنیا جارێک تائیستە ئاماژەیەکیان بەوە نەکردوە کە سەدان و هەزار ژنی پەنابەر لەلایەن هاوژینەکانی خۆیانەوە لاقەیان دەکرێت، کاتیک کە بەدەر لە ویست و ئارەزوی خۆیان ناچار بەوەیان دەکەن کە پەیوندی جنسیان لەگەلدا ئەنجام بدەن. کە بەداخەوە ئەمە نەریتێکی دواکەوتووانەو نامرۆڤانەی کۆمەلگاکانی ئێمەیە، کاتێک کەپیاو هەوەسی هەڵدەسێت ئیتر هاوسەرەکەی دەبێت فەرمانەکەی جی بەجێ بکات وهەوەس و ئارەزوەکەی دابمرکینریتەوە. ئەم حزب ولایەنانە بە تەنیا جاریکیش تەنانەت لەسەر لاقەکردنی کچان و ژانانی فینلاندیش لەلایەن ەهاورەگەزەکانیە خۆیانەوە نەهاتوونەتە دەنگ، وە لەگەرمەی ئەم ڕووداوانەدا ئەم سالە ئەمنستی دواین راپۆرتی خۆی بلاوکردەوە کە باس لەوە دەکات کە یەك سالی رابردو زیاتر لە 50 هەزار ژن بە پێوانەو ستانداردەکانی کۆمەلگای فینلاند توندتیژیان بەرامبەر کراوە، کە زۆربەی ئەو ریژەیە توندتیژی جنسیان لەبەرامبەردا کراوە.

ئەنجامگیری؛ ئەم دۆخە بۆ وایە و بەرەو کوێ ؟

جیاواز لەوەی کە ولاتانی ئەوروپا بەشێوەیەکی گشتی ڕێگەو ڕەوشتی دیاریکراوی خۆی هەبوو لە بەرامبەر بە پەنابەران و خاجیاندا کە بە سیاسەتی □ نسیبەتی فەرهەنگیە ناسراوە کە بەکردەوە لەسەر بنچینەی دابەشکردنی پەنابەران بەسەر فەرهەنگی جیاوازو ئاین و قەوم و کلتوری جیاوازدایە بەڕێوە دەبریت. کە ئەمەش بەشێک لەو کارەساتانەی ڕۆژانەی زیاترو قولتر کردوەتەوە کە بوونەتە مایەی پەرەسەندنی کوشتنی نامۆسپەرستی و ستەم دژ بە ژنان و بی بەشکردنی مندالان لە زۆریک لە ماف و ئازادیەکانی خۆیان. هاوکات ئەوەی لەم سالانەی دوایدا بەهۆی دەورو جیگەو ریگەی ئیسلامی سیاسی و نائەمنکردنی ئەم کۆمەلگایانەوە، بەتایبەت تەقیتەوەکانی فەرنسە، بەلجیکا، ئەلمان، بەریتانیان… بازاری ئەنتی خاریجی یەکجار توونترو گەرمتر کردوەتەوە.

بەتایبەت کاتیک کە باس دیتە سەر کۆمەلیک لەو ریگەو روشتە نامۆیانەی کە زۆر جیگەی تیارامان و بەدواچونە ئیتر هاوکیشەی دژایەتی کردنەکەی پەنابەران یەکجار زۆر زیاتر دەبیتەوە، کە دیارە هەموو جۆرەکانی توونەتیژی و بەتایبەت دژ بە ژنان و مندالان، لاقەکردن، کردنەوەی مزگەوت، بەیرەق، حیجاب، بی مافکردنی مندالان لە زۆریک لە ماف و سەرگەرمیەکانیان لەچەشنی ریگری لە گوارانی و مۆسیقا و مەلەوانی و بە گشتی وەرزش و هونەر ناچارکرنیا بە گەرانەوەیان بۆ ولاتانی خۆیان بۆ فیرکرنیان بۆ خویندنی قورئانەوە تا گەلیک کراداو تا سەر ئیسقان نائینسانی لەچەشنی کاری باندی جۆراوجۆرو، کیشەکانی ژیانی کاری، مەرالی کار، خیزان و پەروەردە، جیاوازیەکانی کچ و کور مافەکانیان، خەتەنەکردنی کچان، هاوسەرگیری خوار تەمەنی 18 سال، بەکارهینانی خزمەتگوزاریەکانی کۆمەلگا لە ریگەی فروفیل و کەلەکەوە، کە نموونەی بەرچاوی رووداوەکانی چەند مانگیک لەمەوبەر بوو سەبارەت بە پیلانی سوتاندنی ریستوراندیک لە بەریتانیا لەلایەن سێ گەنجی کورد زمانەوە کە بووە هۆی گیان لەدەستدانی 5 ئینسان کە تەواوی ئەم کارە بەمەبەستی قەرەبووکردنەوەی بازەرەکەیان بوو ئەوە بوو دواتر دادگا پیلانەکانی ئاشکرا کردو هەر یەک لەوانە بە ماوەی به زیندانی هەتاهەتایی سزادران.

ئەمانەو گەلیک بابەت دیاریدەی تری نامۆو نەگونجاو لەم کۆمەلگایانەدا سەباری ئەوەی کە پیگەی خاریجیانی زۆر لاوازترکردوە، هاوکات کیشمەکیشیکی گەورەی لەنیوان ئەو جەمسەربەندیانەدا دروستکردوە کە ڕۆژانە دەرگیرن لەگەل ئەم حالەت و دیاریدانەدا؛ کە

دەکریت ئەو جەمسەربەندیانە لەم سی گۆشەیەدا ببینینەوە: راست وراسیزمی ولاتانی ئەوروپا، ئیسلامی سیاسی و قەومگەرای، رادیکالیزمیک کە پیداگری لەسەر نازنامەیەکی هاوبەشی ئنیسانی دەکات!

لە راستیدا قسەکردن لەسەرکۆی ئەو دیاریدانەو پولینیکردنیکی وردتری ئەو سێ جەمسەربەندیە پیویستی بەکات ودەرفەتیکی زۆر زیاترە، بەلام ئەوەی کە دەمەویت بیلیم ئەوەیە بەبروای من ئەوروپا ئایندەیەکی مەترسیدارو یەکجار رەش چاوەرانی دەکات ئەگەر بیتوو زۆر بە ووردی و لەسەر نازنامەیەکی هاوبەش و ئینسانی مامەلە لەگەل کۆی ئەم رووداوانە نەکات و لیبراوانە رانەوسیتیەوە بەرامبەر بە هیژمۆنی ئیسلامی سیاسیدا !

ئازاد مارف لە نێوان تەکنیکی شیعر و ڕەسم کردنی فکردا … بەختیار نامیق

لە (بەهەشتە بێ خواکان)ەوە بۆ(بۆنی دایکم لە تابلۆکانی با دا) شیعر ئەو دنیایە بۆ ڕۆچونە ناو خۆ و ڕەسم کردنەوەی واقع بەو شیوەیەی کە زهنی شاعردا دروست دەبێت ، بە واتایەکی تر تێکشکاندنی واقع و دروستکردنەوەی بە شێوەی ستاتیکی ، شیعر ماڵێکە بۆ خۆڕێکخستنەوەمان دوای تێکشکاندنمان ، شوێنکە بۆ دۆزینەوەی جوانیەکان ، ئەو کاتەی ژیان ناشیرین دەبێت شیعر دێت و جوانی دەکات ، کە بێهیوا بوین شیعر دەبێت بە فریاد ڕەس ، بە شێوەیەکی گشتی شیعر پردێکە دەمانباتە بەهەشت ، ئەو بەهەشتەی کە دنیایەکی تەواو جیاوازە و خواستەکانی تیا بەدی دێت ، شیعر هۆکارێکی جوانکاریە بۆ ئینسان دۆستی و ژیان دۆستی .

بۆ ئەم خوێندنەوەیە ناچینە سەر دەقێکی تایبەت

ئازاد مارف یەکێ لەو شاعیرانەی تەواوجیاواز لە ڕوی تەکنیکی شیعری و فکری شیعریەوە دەردەکەوێت ، دەکرێت بە دو بەش خوێندنەو□ی□کی سەرەتایی بۆ بکەین :

لە ڕووی تەکنیکەوە :

ئەگەر ئیشی شیعر تێک شکاندنی واقع و سەرلەنوێ دروستکردنەوەی بێت ، ئەوا دەکرێت لە ڕووی تەکنیکەوە پشت بە پیوانکانی (وێنە و مانا و زمان) بدات و کاری ستاتیکی هارمۆنیان لەسەر بکات ، لای ئازاد وێنەی فرە دیو نمایش دەکرێت کە بە هەر دالێک لە وێنە دەکرێت فەر مەدلول و فۆرم وێنەیی بێت ، کاتێک دەچێتە ناو فەزایەکی شیعری ئازادەوە ، هەمو ئەو وێنانەی کە بینیوتن بە شێوەیەکی تر و بە بەرگێکی ستاتیکیەوە خۆیمان بە نمایش دەکات ، بە جۆرێک دەکرێت لای هەر خوێنەرێک وێنەیەکی تایبەت دروست بکات ، وێنەکە مانایەکی تایبەت بە خوێنەری هەبێت ، وە تێکشکاندنی وێنەکە و دروستکردنەوەی خولقاندنەکە کە دەکرێت خوێندنەوەی وێنە بە وێنەی بە بکرێت (ڕۆشنایی تە) و (چەی بەدەنگی) و(پیاسەی شین) و (تارمایی خەون) و هتد … دەمانباتە شوێنێک کە تەفسیری وێنەیی هەمەگری وێنەگرتنێکی ترە ، ئازاد فۆتۆگرافانە بە کامێرای وشە جۆرە وێنەیەکمان دەداتێ کە پێشتر بونی نەبوە بۆیە دەبێتە جەژنێکی گەورە بە بینین .
مانا و زمانی شیعری لای ئازاد دیسانەوە شێوازی تایبەت بە خۆی هەیە ، زۆر کات زمانی باوی شیعری دەبەزێت و دەمانباتە بەردەم فێرکردنی شێوازێکی تر لە مانا و زمان و فێری جۆرە گوتارێکی شیعری ترمان دەکات :

تا ئاسمان دەی خۆی ئەکاتەوە
تانزاکان هەشوو هەشوو وەڕام ئەگرن
لەخوار بیر کردنەوەی نیشتمانەوە سەر خەوێک ئەشکێنین
سەری شووشەی بەدەنگی بادەدەین
شوێن پێی مەرگ لەچارە نووسمان ئەسڕینەوە

زمان و مانا لای ئازاد ئەومان پێ دەڵێت بە تێگەشتن و کردنی دەقێکی بە سیناریویەک دەبێت بچینەوە سەر پیودانگە مانایی و زمانەکەی ئازاد تا بتوانین تێ بگەین ، ڕەهەندەکانی زمان وەک سیمۆلۆژیا بە ئاماژە و بابەت کە دەکاتە دال و مەدلول دیاری بکەین.
لە ڕووی تەکنیکەوە ئازاد دەیەوێت لە فەزای دەقدا شیعر بکاتە گوتاری ناساندنێکی فکری تر .

لە ڕووی فکریەوە :

ئازاد لە کۆی دەقەکانیدا هەندێ مەبەستێکتی مانیفێستی ژیانی خۆی لە فەزای دەقدا بکاتە تەفسیرێکی تر بە ژیان ، هەندە کاری بەوە نیە شیعر بە تەکنیک بنوسێت ، ئەو شیعر وەک قوتابخانەیەکی زمانی و وێنەی بە دروستکردنی ژیانێکی تر جیاواز لەمەی هەیە دەبینێ ، لای

ئەو ئەگەر چی لە ڕوی تەکنیکەوە لە ئاستێکی بەرزدایە بەڵام تارگێتی شیعر گەڕانەوەیە بۆ خاڵی سەرەتا و جارێکی تر داڕشتنەوەی ژیان بە مانا و راق□ی□کی تر بۆ ژیان ، گەڕانە بە دوای ژیان دۆستیدا ، گەڕانە بۆ شوێنێک تا ئارمی ببخەشیت بە ژیان ، بەرکەوتنی ئازادە بەو کارەساتانای ژیانیان پڕوکاندوە ، ئیشی ئازاد هەوڵدانە بۆ دەرهێنانی ژیان لە ژینگەی مردندا ، جارێکی تر وێنەکردنەوەی ژیانە بە پێ ی پێودانگی ژیان کردن ، فکر لای ئازاد لەو سەرەتاوە دەست پێ دەکات کە دەستکاری کۆی ژیان دەکات لە نیوان مردن و ژیاندا دەیەوێت مانایەکی فکری تر بۆ ژیان دروست بکات ، فکر لای ئازاد گەڕانە بۆ دروستکردنی دنیایەک کە جیاوزتر بێت لەوەی ئێمە ممارسەی دەکەین .

ئەڵێی لەهەوای جێماوی مێژوودا
ئەکوژێمەوە
پەشێوویه□کی تاریک و
ئاڵۆزیەکی سامناک
لەهەنگاوەکانم گیر ئەبێ
لەناکاو
بووکەشووشەیەکی گریاو
پێم دەڵێ
بەد بەخت من تۆم
لەترسانا هێڵی سووری هەناسەم دەشکێ
خۆم بەسەر تەلبەندی
دڕکاوی دێڕێکەوە جێدەهێڵم

کۆی دەقەکانی لە ڕوی فکریەوە گەڕانە بۆ دۆزینەوەی دنیایەک کە ژیان دەستکاری مر□ق د□کات لەگەڵ بەریەککەوتنەکانی لەگەڵ دەور و بەردا ، بە شیوەیەک دەماناتەوە بەردەم دایکیک ک□ پ□□□ ل□ بەهەشت و بۆنی ڕێحانە و سادەیی ژیان .

با مێژوو چە واشە نە کرێ ...

حەمە رەشيد قەرەداغی

سە رە تالە يادی سی و یە ک ساڵەی کيميا باران کردنی دێی سێو سێنان سە ری ڕێز بۆ تێکرای شەهيدان دادە نە وێنين بە تايبەت شە هيدانی کيميا بارانی سێو سێنان و بنە ماڵە کانيان و داوا کارين لە حکو مە تی عيراق قە رە بوی مادی و مە عنە وی بنە ماڵەی ئە و شە هيدانە و سە رجە م شە هيدانی هه ڵە بجە و ئە نفال بکاتەوەو، داوا کارين ڕێخراوە نێو دە وڵە تيە کان و سە رجە م وڵا تانی ئازاديخوازی جيهان ئە م کارە ساتانە کە بە سە ر گە لی کورددا هاتوە بە جينۆ سا يد بنا س□ن.

جێگە ی خۆیە تی لە م يا دە دا کە چە ند ساڵێکە ليژنە ی ئا مادە کاری يادی کيميا با ران و ئە نفالە کان بە ناوی حکو مە تی هه رێم ئە م يا دانە دە کاتە وە بڵێێن : دە بێ سە رجەم کارە ساتە کان بکرێنە بۆنەی نيشتمانی و نە تە وەی و، حکومەتی هه رێم خاوە نداريە تيان بکات نە ک هێزو لايە نە سيا سي□ دە سە ڵات دارە کان لە ژێر پە ردەی حکو مە ت ئە م بۆ نە و يادانە بە حزبی بکەن کە ئە مە ش لە گە و رە يی ئە م کارە ساتانە کە م دە کاتە ، چونکە ئە نفال و کيميا بارانی هه رشوێنێک لە گە ڵ کارە ساتە کانی تر کە بە سەرگە لە کە ماندا هاتوون هی هەموو گەلی کوردستانە و هه مووان لە م پێناوە دا خە باتمان کردووەو قور بانيمان دا وە .بە ڵام بە دا خە وە ئە وەی دە يبينين لە يادە کاندا لێرە و لە وێ هه ردوو حزبی دە سە ڵات دار ئە م بۆ نە و يا دانە قۆرخ دە کەن بۆ خۆ يان و، تە نها خۆيان بە خاوەنی دە زانن لە مە ش زياتر لە و کاتانەی کە پێشمه رگەی کوردستان بە هه موو هێزە سيا سي□ کانە وە تێکۆشاون و قور بانيان داوه و ، يێستا خۆيان دە کەن بە خاوەنی و هێزە کانی دە رە وەی خۆيان ناخوێننە و، دە يانە وێت بە چە ند قسە يەک ڕۆڵی حزبە کانی تر بسرنەوە ، بە تايبەت ئێمە قسە مان لە سە رڕۆڵ و خە بات و تێکۆشانی حزبی شيوعی عيراق و کوردستانە کە لە هه ردوو شۆرشی ئەيلول و شۆرشی نوێی گە لە کە ماندا قوربانی زۆر مان داوە و، لە سە دان داستان و چالاکی دژی ڕژێمە يە ک لە دوای يەکە کانی عێراق ئە نجام داوە و داکۆکيمان لە گە لە کە مان کردوە بێ دوو دڵی.

ئەوەی ئە مڕۆ لە يادی کيما با ران کردنی سێو ێنان بيستمان لە زاری بە ڕێز کاک محمود سە نگاوی ئە ندامی مە کتە بی سياسی ی .ن

.ک . کە بە ڕێزی کە سێکی ناو ڕوداوە کانە بە ڵام ئە وە ی کەباسی
کرد قسە ی یە کێکە لە ناو ڕو داوە کاندا نەبوو بێت بە تایبەت لە
ئە نفالی دوو سێ دا لە ناو چە ی قە رداخ و گە رمیان ، کە پێشمە
رگە کانی مە ڵبە ندی سلێمانی و کە رکوکی حزبی شیوعی دە ورێکی
دیارو بە رچاویان هە بوو لە بەرەکانی شە رکردن و، هاو کاری کردنی
خە ڵکی لێقەوماو بە تایبە تی بریندارانی کیمیا بارانی سێو سێنان
و پزیشکە کانی حزب رۆڵێکی باشیان هەبوو لە بە دە مە و چونی خە
ڵک.

بە ڕێز کاک مە حمود: تە نها پێشمە رگە کانی یە کێتی دە کە ین بە
شاهید کە کێ شە ری شاخی میریاسی و شاخی سێو سێنان و با وە خۆشێن
و نا و بە ردە کانی ئا وە سپی و هۆ مە رقە ڵا و شە ری ملە سو رە
و مە سۆیی کە چوار پێشمە رگە ی قارە مان لە و شە را نە دا شە
هیدبون بە ناوە کانی (شوان حە مە قوتوو. بارام هە ورامی .کاوەی
مام ئە سکە ندە ر. مە لا بە کر چە می شۆری). بۆشا هیدی تەنها
پێشمە رگە کانی تیپی ١٧ی زمناکۆ کە بە ڕێزکاک جە میل هە ورامی سە
رتیپ بوو، دە زانن حزبی شیوعی چ دە ورێکی هە بوو لەو دا ستانانە
دا ،هە ر کاک محمود سە نگاوی دە کە م بە شاهد لە دوای ئە نفالی
دووڕۆژی 6-4-1988 لە گوندی مە سۆیی بە رگەچ لە گە رمیان لە
کۆبوونە وەی هاوبە شی لایە نە کان کە ئە م بە ڕێزانە: ئامادەبوون
(قادری حاجی علی . عمر فە تاح . شێخ علی .

شە هید حە مە ڕە ش. شێخ جعفر کاک محمود لە برادا□ رانی یە کێتی و،
حە مە رە سید قە رداخی و شە هید جە و هە ر لە حز بی شیوعی و،
.ئازاد دقە رداخی و قادر قادر لە برا یانی پارتی) و، لەو
کۆبوونەوەیدا ئا ما دە بوان ستایشی دە وری ئا زا یە تی و خۆرا
گری پێشمە رگە کانی { حزبی شیو عی} یان کرد، کەدە ورێکی با شیان
هە بووە لە شە رو بە رگری و ڕە خنە تان لە برا یانی پارتی گرت کە
کشا نە وە و شە ریان بە گوێرە ی پێویست نە کردو، .ئێستا خێرە
ئەمانەتان بیرچوە و، دە ڵێی هە رخو مان بوین مێژوو وا با س
ناکرێ.

بە ڕێز کاک مە حمود شت زۆرە بیڵێن نامە وێت هە موی لێرە با سبکە
م چونکە زۆربە ی دا ستان و بە رگریە کانی حز بمان لێرە و لە وێ
هە ر لە داستانی هە ندرێن و داستانی خوا گورک و شە ری ئە نفال و
دواجار ڕا پە رین و شە ری شاخی ئە زمرو کۆرێ و هی تر دە کرێن بە
ناوی دوو حزبی دە سە ڵات دار و دە تانە وێ دە وری شیو عیە کان
ونبێ ، بە ڵام مێژوو چە واشە ناکرێ و ئە و هە موو

قارەمانییەتییەی شیو عی کان ب ئا سانی ناسنوو، دواجار داوام ل ب زت وای ب ئا ماد بوونی چند پشم رگ و ب رپرسانی ئ و س رد م گفتوگیەك {DebateAA} بک ین تا استی کان و ک خیان بخ ین و ل گ زمدا.

ل چاووانی”گد” … یاز حاجی

حم کم بوو
دنو ئم گژوکی گومانیدا ،
بج ماوم .
سر درناکم ، لم تراژیدیای ژیان ،
زر جار
وک گد هر چاووانم و
ب نادیار ئوانم.
دوای
همووو پیقکانم،
همووو نامکانم ،
همووو ونا کردنکو
دووکی جگرکم بری ئاسمان دگرت
و ئاسمان تاریک دب.
لنو
ئم جنگی”بردی”دا دمنمو .
بهود
بدوای نهنی خمکانمدا دگم.
لسر شستکان
بدوای هاو منداکانم دگم .
لنو لپم،
بدوای ختی بختم دگم .
ب وچان
لنو کتبی پشینان ،
مزکان دخونمو.

بەدوای نهێنی ژیان و
سەربوردەی
ئەفسانە کۆنەکان دەگەڕێم .
لە کۆتایی
ئەم جەنگە خەم هێنەرەدا ،
لەژێر
سێبەری حەسەرەتی “چاوەڕوانی”
هەپڕون بە هەپڕون بووم.

ڕیاز حاجی

م□ر□ق ب□ چی ئاینی حەق نابیستێت؟ … مەحمود عەبدوڵڵا

ئەگەرچی بە پێی بانگەشەی ئاین خۆی ، بۆڕزگاری بەشەریەت لەگومڕایی،هاتووە. بەڵام خودی ئاین کە بریتییە لە گەشبینیەکی ساویلکانە سەبارەت بەچارەنوسی مر□ق، و لەهەمانکاتدا خراپترین جۆری گومڕایی لێدەکەوێتەوە، ک□ بریتییە لە دۆگمایی. بانگەشەی ئاین بۆ حەقیقەت چەندە گەورەبێت هێندەش ساویلکانەو نەزانانەیە. وەک نیچە دەڵێت: بناغەی تەلارە بەرزەکانی فەلسەفە گەشبینیەکان بریتییە لە خوڕافیاتی میللی. ئەو نەریتە میتافیزیکیەی محمد دایهێنا هیچ نییە لە جە ختکردنەوەیەکی ڕەها ی لۆژیکی ئەرستۆیی. هەروەها حەزرەتی محمد نەیتوانیوە سەردەمەکەی تێپەڕبکات و ناسینی مر□ق لای ئەو بریتییە لەخوێندنەوەی نیازو ویستی کۆمەڵێکی خێڵەکی، بەڵام لێرەدا ناچمە سەر ئەوبابەتەی کە ئاین چۆن کۆمەڵگای خێڵەکی دەکاتە بنچینە بۆ لێکدانەوەی سایکۆلۆژیای مر□ق ل□هەموو سەردەمەکان ، کە ئەگەر بەهۆی ڕێکردنەوەی ئاین نەبێت لە پێش وشکە باوەڕی ، ئەوا بۆمان دەردەکەوێت کە ئاین ، بە تایبەت لێرەدا مەبەستم ئاینی ئیسلامە هێندە کورتبین بووە ک□ تەنانەت لەسەردەمی خۆیشیدا لێکدانەوەی کانی ب□ خ□□□کی ساویلکە و نەخوێندەوار نەبێت جێگای گاڵتە پێکردن بوە ، پێ دەچێت زۆربەی فەلسەفاکانیش وەک ئاین هەر هەوڵێک بوبن بۆ ژیاندنەوەی کلتوری پێشینان، نەک دۆزینەوەیەکی

نوێ،لە خۆڕانییە کە محمد “د.خ” ڕوبەڕوی ئەو ئایەتە دەبێتەوە، کە پێی دەڵێن ئەوەی تۆ دەیڵێیت ئەفسانەی پێشینانە.

هەر لاوازی و ناواقیعی بونی فیکروفەلسەفەکانیشە کە بۆ سەلماندنیان ناچار دەبن پەنا ببەنە بەر هێزو کوشتار! ئەوەی ئەمڕۆ دەروناسان و کۆمەڵناسان دەیزانن ئەوەیە کە بیروباوەڕ و هەست و نەستی تاکەکانی کۆمەڵگا بەرهمی ژینگەیە، ئەوە ویستی شیطان نییە کەوادەکات مر□ڤ□ک ب□ردپ□رست، بەڵکو ژینگەی کۆمەڵایەتییە ! ئەوە شتێکە کە ئەمڕۆ هەریەکێک لە ئێمە بەراوردی کلتورە جیاوازەکان بکات ئەو ڕاستییەی بۆ دەردەکەوێت، ئەوە شەیطان نییە کەوادەکات کەسێکی هیندی ڕێزی مانگا بگرێت، بەڵکو ئەوە کاریگەری ژینگەیە. هەر ئەوزانینەشە کە ئەمڕۆ بۆتە هۆی ئەوەی بانگەشەی میانڕەوی و لێبوردەی وڕێژەیی بونی حەقیقەت دەکات، چیتر بۆگەیشتن بەحەقیقەت”پێویستناکات فەیلەسوف ڕوخساری تۆقێنەرو ناشیرین بێت”.

ئەوەی کە دەبێت نیشانەی پرسیار لەسەر خودایبونی ئاین دابنێت ئەوەیە، چۆن خودایەک ئەم ڕاستییە نازانێت کە مرۆڤ خونەریتی کۆمەڵگا وەردەگرێت و لەوەدا گوناهێکی نییە لەو سەردەمەشدا کە تاکەکان توانا و دەرفەتی ئەوەیان نییە بەراوردی کلتورەکان بکەن”لەڕێگەی گەشت یان خوێندنە وەو هەر هۆکارێکیتر…” . ئەوە ئاشکرایە کە تەنانەت مرۆڤ بەهۆی کاریگەری ژینگەکەی ئامادەی مردنە، نەک گۆڕان. دەبێت تاوانی خێڵێک چی بێت کە پێکهاتەی هزرییان ڕێگایان پێنادات دەستبەرداری بیرو بۆچونەکانیان بن! تەنانەت ئەوترێ پێکهاتەی هزر لە ڕێی بۆهێڵەوە دەگوازرێتەوە.

ئەوە خودانییە کوێرو کەڕولاڵیکردون تاڕێگەی ڕاست نەدۆزنەوە، بەڵکو ژینگە یان خەواندنی کۆمەڵای□تییە! ئەمانە نەک گوناهکارنین، بەڵکو ڕەنگە ل□ بەرخۆپارێزی لەگوناح نەتوانن دەستبەرداری بەهاکانی خۆیان بن! چونکە ئەوەی بە گوێرەی کلتورێک گوناحە لە کلتورێکیتردا چاکەیە، بۆیە ڕەنگە ، حەزرەتی محمد هەستی بەو کاریگەریە کرد بێت ودوای دڵنیابون لەوەی ناتوانێ بە ئامۆژگاری بەرەو حەقیقەتێکیان بەرێت کە بنچینەکەی هەستەکانی خۆیەتی بڕیاری کوشتنیان بدات.

خودا بەو سیفەتانەی کە ئیسلام پێیداوە،حەتمەن ئەوە دەزانێت ئەی چۆن ئەمەڕویدا؟چۆن خوێنی ئەوانەی ح□□□کرد کە بڕوا بە حەزرەتی محمد ناهێنن! لە کاتێکدا ئەمڕۆ ئێمە دەزانین بەهۆی کاریگەری ژینگە و هەست و نەستەکان کەسانێک نکۆڵی لەڕاستییەزانستیەکان دەکەن، نەک ل□ ب□ر□ئ□و□ی ئ□م□ان ئەو ڕاستییە زانستیەیان پێ

هەڵبەت، بەڵکو لە بەر ئەوەی لەگەڵ حەزو باوەڕیان ناگونجێت، بە ئەمەش پەنا دەبەنە بەر لۆژیک کە پێ دەچێت" هۆکارێک بێت بۆ فەسادی فیکری و خۆخەڵەتاندن " بۆ یەک نموونە ئەو خۆخەڵەتاندنە ڕوندەکەمەوە ،کاتێک تۆ بەباوەڕدارێک بڵێیت لە ئاینەکەی تۆدا ئەم شتە هەڵەیە، ئەو دەڵێت لۆژیکی نییە چونکە ناکرێت زانستی مرۆڤ زیاتربێت لە زانستی خودا، بازانست هەر بۆیە ئەمە بەوا بەخودادەکەین و تەواو !لۆژیکی باوەڕداران دو پرەنسیپی هەیە: یەکەم:باوەڕ بەشتێک بکە.دووەم:باوەڕ بە پێچەوانەکەی مەکە. کەواتا لێرەوە بەبێ ئەوەی هەستبکات چالاکی عەقڵی کەتایی هاتووە تەنانەت خوێندن و خوێندنەوە و توێژینەوەکانی باوەڕدار بۆ سەلماندنی یەقینەکان و هەست و نەستکانیەتی.عەلی وەردی ئەڵێت" مرۆڤ دوربینەکی لەسەروی عەقڵەوە هەیە"مەبەست لە و عەقڵەیە کە لەکەمەڵگە وەردەگیرێت"بەو دوربینە سەیری دنیا دەکات ئەوی دوربینەکە نەیبینێت بە هەڵەو ناتەواوی دادەنێت.

بۆ یە بۆ تێگەیشتن لە دنیا دەبێت دوربینەکە دابنێیت،ئەگینا لۆژیک کاری لە چەنە بازیەکی بەتام زیاتر نابێت.
حەزرەتی محمد نزیکەی دەساڵ بانگەشە کردن بە باوەڕەکەی ژمارەی شوێنکەوتووانی نەگەیشتە سەد کەس، بەڵام دوای بەکار هێنانی توندوتیژی دونیای فتحکرد! ئەمە خۆی بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کە بەهێزی شمشێر نەبوایە"وەک تەریقەتەکی بچوک دەمایەوە" ئەمە ئازادی ئاین یەکێکە لە بنچینەکانی مافی مرۆڤ،مرۆڤ لە ئەنجامی ئەزمون و پێشکەوتنی لە ناسینی مرۆڤ پێشێلکردنی ئەو مافە"ئازادی ئاین"بە تاوان دادەنێت. هەر چەندە پێغەمبەری ئیسلامیش لەکۆتایدا بە هەندە چارەسەری مامناوەندی ڕازی دەبێت ،و هەندێک نەریتی جاهیلی دەهێڵێتەوە! بەم جۆرە دەگاتە چارەسەرێکی مام ناوەندی و سەنتەزێک پێکدەنێت.

دیارە لە ئەنجامی وردبونەوەی زیاترو ئەزمونی دەساڵ بانگەوازی بە وەڵامێکی پێویست،تێگەیشتوە کەناچارە لەهەندە شتدا تەنیا گوزارشت لە چینێک نەکات و سازش بکات یان ڕەنگە لەبنەڕەتەوە هەندە نەریتەکانی سەردەمی جاهیلی پێباشبوبێت و ئەوانەی گونجاندبێت، دواجار کاتێک دەبێتە کەسێکی کاریگەرو بەرچاو، تەنانەت خۆیشی ئەو جۆش و خرۆشەی بە زوهدو دوربون لەشەهوەت نامێنێت!
مەحمود عەبدوڵڵا

بـــونی کـ□مـ□□ لـ□ کوردســـتانی □□ـــراق و پەیوەنـــدی لـــەگەڵ دەوڵەتـی □□ـراق ـ ئامـادەکردنی: ستار □□و□ه□نگ

ک□م□ □□ ب□ □اشکرا پە یوە ندی دیپلۆماتیکی لە گە ڵ دە وڵە تی □□راقدا هه بوو.ـ١-پە یوە ندی کۆمە ڵە لە گە ڵ بە عث هیچ شە رت و مە رجێکی لە سە ر کۆمە ڵە فە رز نە دە کرد.٢-□□ م پە یوە ندیە بۆ کۆمە ڵە بە مە رجێ رە وا بوو کە هیچ جۆرە زیانێکی بۆ خە باتی خە ڵکی کوردستانی □□راق و لا یە نە بە شدارە کان لە و خە باتە دا نە بێ.پە یوە ندی دیپلۆماتیک لە گە ڵ دە وڵە تی □□راق تە نیا کۆمە ڵە ی نە دە گرتە وە،بە ڵکوو حیزبە کانی تر لە مێژتر بوو □□ م جۆرە پە یوە ندییە یان هه بوو.کۆمە ڵە پێش لە دە سپێکردنی □ه م پە یوە ندییه لە گە ڵ زوربـە ی هیزە سیاسیە کانی □□ران قسە ی کرد و جوابی □□ ر□نی لێ گرتنە وە.هه روە ها لە گە ڵ بە شێک لە هێزە کانی کوردستانی □□راقیش قسە ی کردو وڵامی □□ ر□نی لە وانیش وە رگرت.کە وابوو بە عکسی □□ و رە وتە باوە ی سیاسە تی حیزبە ناسیۆناڵیستە کان، کە هە میشە دیپلۆما سیە تیان شاراوە یە و شێواز و □سلوبی کاریان وا بووە ،کۆمە ڵە لە م بوارە یشدا شتێکی بۆ شاردنە وە نە بوو؛لە ب□ ر □□ و□ ی پێی وابوو هە ر جۆرە سیاسە ت و تاکتیک□ک د□ یگرێتە بە ر دە بێ لای جە ماوە ری کرێکارو زە حمە تکێش وڵامدە رە وە ی بێت و سە ربە رز بێت لە وڵامدانە وە یدا.

بە ڵام هه ڵسووکە وتی دوژمنکارانە ی دوڵە تی □□راق لە گە ڵ کۆمە ڵە و خەمسارگە لی گیانی زۆرێک کە هە یبوو،جیاواز بوو لە ه□ ر □ژ□زس□□ ن□کی □□رانی.لە نێوان هە موو □□پۆزسی□ نی چە پو راستی رژیمی □□راندا،تە نیا کۆمە ڵە لە ژێر گووشاری دە وڵە تی □□راقدا بوو و بارە گاکانی بۆمباران دە کرد.لە بۆمبارانێکی کیمیایدا ساڵی ١٣٦٧ تی هه تاوی بۆ سە مقە رە کانی کۆمە ڵە لە دۆڵی (بۆتێ)٢٣ کە س گیانیان بە ختکرد و ٧٥ کە سی تریش لە پێشمە رگە و کادێرە کانی کۆمە ڵە لە م بۆمباراندا زامدار بوون.□□ م گووشارانە ی دە وڵە تی

□□راق لە بارودۆخێکدا بوو کە کۆمە ڵە ل□ گ□ □ □□ و دە وڵە تە دا
پە یوە ندی دیپلۆماتیکی هه بوو و لە لایە ن هێزە کانی □یستخباڕات
و □□ منی □□ وانە وە ڕێگە ی هاتوو چۆی پێدرابوو لە ژێر ناوی (عدم
تعرض) هه ر چە ن لە ڕاستیدا هه میشە لە کاتی هاتوو چۆدا و لە لایە
ن □یستخباراتی□ و□ بیانووی پێدە گیرا و تووشی موشکیلە دە بوو.چە
ندین حاڵە ت هه بووە کە هاوڕێیانی کۆمە ڵە ل□ گ□ □ □□ و□ دا بە
ڵگە ی عدم تعرضیان هه بووە لە لایە ن هێزە کانی یستخباراتی ده وڵە
تی □□راقە وە دە س بە سە ر کراون. کاتێک مە س□وولە کانی کۆمە ڵە
بە دواداچوونیان بۆ دە کرد و لە هۆکارە کە یان دە پرسی،وڵامی دە
وڵە تی □□راق □□ و□ بوو ک□ مق□ رو، □□ردوگاکانی □□و□ پ□□ ل□
□□ژ□زسیۆنی حکومە تی بعث،یا وە کوو □□ وان □□ یانوت (موخە ربین)
لە وانە هێزە کان یە کیە تی نیشتمانی، و عسە کە ری فیرار.دە
یانگووت حکوومە تی □□راق □□ م شوێنانە ی چۆڵکردوە و و گوندە کانی
روخاندوە، بە ڵام □□و□ پە ناتان داوە بە خە ڵکە کە ی و دوا و ده
رمان و خۆردو خۆراکیان پێ دە گە یە نن.و بە سە یارە کانی □□و□ دە
چنە سولە یمانی.دە یانگووت گ□قارە کانی کۆمە ڵە، لە وانە پێشرە و
و پێشە نگ و،بە رە و سۆسیالیزم زیاتر ل□ گ□قار□ □□راقیە کان لە
ناو خە ڵکی □□ و ناوچانە،له وانە رانیە و قڵادزێ بڵاو بوە تە وە.
کێشە یە کی تر ڕژیمی بعس،دیعایە کانی کۆمە ڵە بوو لە سە ر هه
ردوو لایە نی ش□ □ی □□ران و □□راق و بە کۆنە پە رە ستانە ناساندنی
□□ و شە ڕە بە خە ڵکی کوردستان له ڕێگای ڕادیۆ کۆمە ڵە وە.یان □□
ندام وە رگرتن لە لاوانی چە پ وو شۆڕشگێڕی کوردستنی □□راق و پە
یوە ندی نزیک لە گە ل یە کیە تی نیشتمانی.هاتۆ چۆی نووسە ران و
هونە رمە ندان و روناکبیرانی کوردستان یە کێکی تر لە کێشە کانی
رژێمی بعث بوو له گە ڵ کۆمە ڵە.لە راستیدا هۆشیار کردنە وە ی جە
م□اوە ری کرێکارو زە حمەتکێش بووە لە هه ر دوو به شی کوردستان،کە
بە داخە وە دوای ڕاپە ڕینی ساڵی ١٩٩٠ چپ لە کوردستانی □□راق لە
ژێر کاریگە ری رە وتی کمۆ نیزمی کرێکاری بە داخە وە دا مرکاوە و
لاواز بوو.من له یادە وە ریە کانی ٣٩ساڵی ڕابردو مدا کە ٤٩٢لا پە
ڕە یە بە وردی □□ و□ م شی کردوە تە وە کە منسوور ی حیکە مت چە
دوە رێکی کاریگە ری لە بە لاڕێدا برن و لاواز کردنی بزووتنە وە ی
کۆمۆنیستی له کوردستانی □□رااق هه بوو و ،لە بە رانبە ردا کۆمە
ڵە دە ورێکی گە ورە ی ورە بە خشی هه بوو، چە نیش قوربانی بۆ دا.
بە م شیوە یە پێم خۆش بوو □□ و بە ڵگە نامە و داکیۆمنتگە لە وا
لە م بوارە دا هه یەو، تە نان□ ت □□ و روداوانە ی خو بە شدار
بووم تێیدا بڵاو بکە مە وە و لە بە ر دە ستی ڕای گشتیدا دای
بنێم.

ستار ئاوەهەنگ
مارچی ٢٠١٩)

See Translation

بۆ بینینی دۆکیومێنتەکان سەیری ئەم ڤیدیۆیە بکەن …

- https://www.facebook.com/star.awehang/videos/2715062518509864/

وادەزانن!…دابین ڕەمەزان

ئەوانەی، کە وادەزانن
هیچ نابینم، هیچ نابیستم،
گوێچکەکانم کەڕ و لاپاڵ
لەدەروازەی سوچەکەوە
هەڵکوڕماون
چاوەکانم،
لەناو گێژەو هەڵپەو جۆشی،
خۆشەویستی، کز داماوون.
باش بزانن، وا ئێستاکە،
دارو بەردی، پریاسکەی ڕابوورد
دەژمێرم.
ئاهی سۆزەکیفە گرتوو،
لەسینەمدا، وەک گەوهەرێک
دەردەهێنم.
قەتار، قەتار
ئەو دەنگەی بۆ گوێم دێ بەربوو
ئەو نیگایەی، عەیامەک بوو،
چاوی کاڵی، پرچی زەردی
حەجمانی لێ هەڵبڕیبووم.
وا ئێستاکە، لەغوربەتی،
ساردوو سڕی، غەریبیدا
قـــاوی دەدەم،

د□ی تـــــا ر□نم!